

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17783

Tarih : 05.05.2026

10/4167

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu başta olmak üzere, çocuk cezaevlerindeki çocuklara yönelik kötü muameleler ile ihlallerin etkin ve şeffaf bir şekilde soruşturulması, koşulların iyileştirilmesi ve çocuk adalet sisteminde haklara uygun politikaların belirlenmesi amaçlarıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Ceylan AKÇA CUPOLO
Diyarbakır Milletvekili

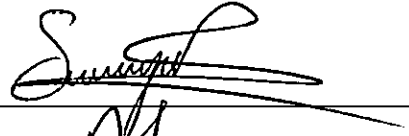
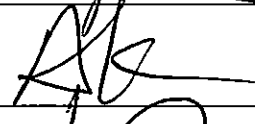

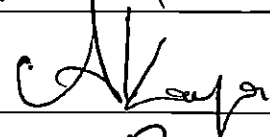
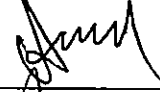
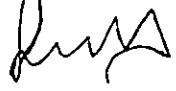
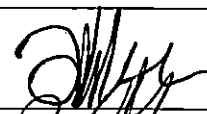
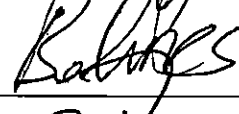

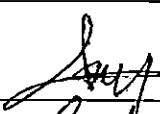
GEREKÇE

Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nin, 2025 Nisan-2026 Nisan döneminde toplam 45 çocukla gerçekleştirdiği görüşmelere istinaden hazırladığı "**Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Tutuklu Bulunan Oğlan Çocuklarına Yönelik Hak İhlalleri ve Tutulma Koşullarına İlişkin Rapor**"; Türkiye'de çocuk adalet sisteminin, çocuğun üstün yararı ve ceza infaz süreçlerinin rehabilitasyon odaklılığı temelinde değil daha ziyade bir cezalandırma mekanizması olarak kurgulandığını apaçık şekilde ortaya koymuştur. Çocukların tutulma koşullarından yargı süreçlerine kadar geniş bir yelpazede yaşadıkları ciddi hak ihlalleri şöyledir;

- İşkence, Kötü Muamele ve İnsan Onuruyla Bağdaşmayan Muamele Yasağı başlığında; çocukların %13,3'ü çıplak aramaya maruz kaldığını, %20'si rutin aramalarda mahremiyetinin ihlal edildiğini belirtmiştir. Bazı çocuklar, aramalar sırasında mahrem bölgelerine elle temas edildiğini ifade etmiş; cezaevi personel müdahalesi sırasında sınırı aşan zor kullanma ve onur kırıcı davranışlar rapor edilmiştir. Çocuklar; ters kelepçe, kameraların görmediği kör noktalarda darp, tehdit ve hakarete maruz kaldıklarını beyan etmiştir. Yanı sıra; koşullarda **mesul/temsilci** adı verilen gayriresmî bir otorite sisteminin kurulduğu saptanmıştır. Çocukların %73,3'ü bu kişilerce kurallar konulduğunu, bu kurallara uyulmadığında fiziksel veya psikolojik şiddet uygulandığını (fayans üzerinde bekleme, bulaşık yikatma, kantin ürünlerine el koyma vb.) belirtmiştir.
- Yaşam Hakkı ve Sağlık Hizmetlerine Erişim başlığında; kuruma girişte psikologla görüşme oranı %88,9 olsa da bu görüşmelerin düzenli ve bireyselleştirilmiş bir iyileştirme planına dönüşmediği anlaşılmıştır. Revire erişimde gecikmeler yaşandığı, hastane sevklerinin bazen 4 aya kadar bekletildiği ve ilaçların zamanında ulaştırılmadığı tespit edilmiştir. Muayeneler sırasında personelin odada bulunması ve hastane sevklerinin kelepçeli yapılması tıbbi mahremiyeti zedeleyen temel unsurlar olarak raporda yer bulmuştur.
- Barınma ve Beslenme Koşulları başlığında; 8 kişilik koşullarda 10-12 kişinin kaldığı, çocukların bir kısmının ortak alanlarda (yerde) uyumak zorunda kaldığı belirtilmiş; idarenin temizlik malzemesi desteğinin çok düşük (%86,7 malzeme verilmediğini belirtmiştir) olduğu; nevresimlerin düzenli değişmediği, çamaşır makinelerinin sık sık bozuk olduğu ifade edilmiştir. Yine çocukların %80'i günde üç öğün yemek verilmediğini beyan etmiştir. Yemeklerden yabancı cisim (kıl, metal, plastik ve hatta fare) çıktığına dair ciddi anlatımlar mevcuttur.
- Haberleşme Hürriyeti başlığında; iletişim araçlarının erişim, maliyet, teknik altyapı ve idari uygulamalar bakımından sınırlayıcı bir çerçeve içerisinde kaldığı anlaşılmıştır. E-görüş ve telefon ücretlerinin astronomik yüksekliği, maddi durumu zayıf olan çocukların iletişim hakkını tamamen engellemektedir (Bir çocuk; aile bireylerinin açık görüşe geldiğinde haftalık 480 TL yükleyip bittiğini, açık görüşe gelmediklerinde ise haftalık 960 TL kullandığını beyan etmiştir.) Yanı sıra bir çocuğun üzerindeki darp izlerini ailesine göstermeye çalışması üzerine e-görüşün kesilmesi gibi, haberleşme hakkına yönelik doğrudan müdahaleler rapor edilmiştir.

- Eğitim Hakkı ve Sosyal Aktiviteler başlığında; çocukların %64,4'ü eğitime teşvik edilmediklerini belirtmiştir. Okuma yazma bilmeyen veya eğitim seviyesi düşük çocukların dilekçe yazamadığı için eğitim talebinde bulunamadığı, talep edenlerin ise gerekçesiz reddedildiği saptanmıştır. Yine spor ve oyun salonu mevcut olsa da, çocukların ekserisi her gün spor yapamadığını, aktivite sürelerinin çok kısıtlı ve ekipmanların yetersiz olduğunu ifade etmiştir.
- Disiplin Tedbirleri ve Yargı Süreçlerindeki İhlaller başlıklarında; disiplin süreçlerinde bilgilendirme eksikliği, avukata erişim yetersizliği, savunma süresinin kısıtlılığı ve yüksek ceza oranlarının savunma hakkının etkin kullanılmasını engellediği ortaya konulmuştur. Ayrıca çocukların %73,3'ü gözaltı ve ifade sürecinde bilgilendirilmediğini, %40'ı ise kolluk/mahkeme aşamasında zorbalık veya şiddet gördüğünü belirtmiştir.

Yukarıda sıralananlardan hareketle; Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu başta olmak üzere, çocuk cezaevlerindeki çocuklara yönelik kötü muameleler ile ihlallerin etkin ve şeffaf bir şekilde soruşturulması, koşulların iyileştirilmesi ve çocuk adalet sisteminde haklara uygun politikaların belirlenmesi amaçlarıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	